

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 29.1.2007
KOM(2007) 30 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

Giliavandenių žuvų išteklių valdymo apžvalga

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

Giliavandenių žuvų išteklių valdymo apžvalga

TURINYS

1.	Ižanga	3
2.	Bendrijos reglamentų dėl giliavandenių žuvų žvejybos apžvalga	3
3.	Reglamentų veiksmingumas	5
3.1.	Ar priimtos priemonės yra pakankamos?.....	5
3.1.1.	BLS lygiai	5
3.1.2.	BLS tinkamumas giliavandenių žuvų išteklių valdymui	6
3.1.3.	Giliavandenių žuvų išteklių žvejybos pastangų valdymas.....	6
3.2.	Reglamentų įgyvendinimas	7
3.2.1.	Mokslinės mėginių ėmimo ir stebėtojų programos	7
3.2.2.	Nurodytųjų uostų sąrašai.....	8
3.2.3.	Laivų, turinčių leidimus gelminei žvejybai, sąrašas	8
3.2.4.	Pranešimas apie žvejybos pastangas	8
3.2.5.	Stebėsena ir kontrolė	9
4.	Išvados.....	10
	PRIEDAS	11

1. IŽANGA

Šioje apžvalgoje aptariama tikrai giliavandenių žuvų žvejyba Bendrijos vandenyse ir Žvejybos šiaurės rytų Atlante komisijos (NEAFC) bei Žvejybos rytų centriniam Atlante komiteto (CECAF) reguliuojamuose rajonuose. Todėl čia nekalbama apie žvejybą kituose reguliuojamuose rajonuose, pavyzdžiui, Žvejybos šiaurės vakarų Atlante organizacijos (NAFO), Žvejybos pietryčių Atlante organizacijos (SEAFO) reguliuojamuose rajonuose arba nereguliuojamuose rajonuose atviroje jūroje.

Be to, apžvalgoje daugiau dėmesio skiriama giliavandenių žuvų išteklių valdymui ir plačiau nenagrinėjami ekosistemos klausimai, pavyzdžiui, pažeidžiamų buveinių apsauga. Tačiau dėl tokio dėmesio koncentravimo Komisija nemano, kad giliavandenės žvejybos poveikis ekosistemai yra ne toks svarbus dalykas.

Paprastai giliavandenių žuvų rūšims priskiriamos gyvenančios giliau nei 400 m. Tokiame gylyje labai mažai šviesos, maisto grandinė ten priklauso nuo liekanų, patenkančių iš viršutinių atviro vandens telkinio sluoksnių, todėl produktyvumas labai mažas. Giliavandenių žuvų rūšys paprastai yra ilgaamžės, lėtai auga ir vėlai subręsta. Be to, paprastai jos būna mažai vislios. Tai lemia, kad tos rūšys ypač lengvai pažeidžiamos dėl per didelio žuvų išteklių naudojimo.

Daugiausia giliavandenių žuvų rūšių žvejyba augo ir buvo plėtojama tada, kai dar nebuvo pakankamai informacijos, kuria būtų galima pagrįsti rekomendacijas dėl išteklių valdymo. Tai ypač būdinga praėjusiam dešimtmečiui, kai buvo pradėta žvejoti gilesniuose vandenyse ar naujuose rajonuose ir padidėjo daugelio giliavandenių žuvų rūšių naudojimas. Duomenų apie iškrovimą ir žvejybą yra nedaug, apie išmetamų žuvų kiekius dažniausia nepranešama, o jie gali būti dideli. Dėl to Tarptautinei jūrų tyrinėjimo tarybai (ICES) sunku pasiūlyti tausaus naudojimo lygį, tačiau ji pažymi, kad labiausiai žvejojamų giliavandenių žuvų rūšių žvejyba neatitiko saugių biologinių ribų reikalavimų ir kad reikėtų skubiai sumažinti žvejybos pastangas. Žvejyba naujuose rajonuose turėtų būti leidžiama tik tada, jei tokie rajonai būtų plečiami labai lėtai ir kartu būtų naudojamos duomenų rinkimo programomis, leidžiančiomis įvertinti išteklių būklę.

Dažniausia tarp sužvejojamų giliavandenių žuvų būna įvairių rūšių žuvų. Pavyzdžiui, traleryje, žvejojančiame bukasnukius ilgauodegius grenadierius, rasta apie 70 giliavandenių žuvų rūšių. Be to, kad naudojami žvejybos įrankiai gali daryti tiesioginę žalą buveinei, labai mažai žinoma apie giliavandenių žuvų žvejybos poveikį ekosistemai. Tarptautinė jūros tyrinėjimo tarnyba paragino sudaryti galimybes darbo grupei naudotis visa svarbia informacija ir kurti tiesioginės stebėsenos programas, pavyzdžiui, naudotis tyrimų laivais.

2. BENDRIJOS REGLAMENTŲ DĖL GILIAVANDENIŲ ŽUVŲ ŽVEJYBOS APŽVALGA

Bendras leistinas sugavimas (toliau – BLS) pirmą kartą buvo nustatytas kai kurioms šioms rūšims 2002 m. (Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2340/2002)¹ remiantis Komisijos pasiūlymu, kuriame atsižvelgta į per dešimt metų surinktus duomenis apie žvejybą (1990–1999 m.).

¹ OL L 356, 2002 12 31, p. 1–11.

Kadangi mokslinės rekomendacijos dėl giliavandenių žuvų išteklių gaunamos kas dveji metai, Reglamente 2340/2002 nustatyti BLS 2003 ir 2004 m.

2004 m. Bendrija išsiplėtė, tad naujoms valstybėms narėms reikėjo nustatyti kvotas pagal Stojimo akto 57 straipsnį. Jei tai nebūtų padaryta, stodamos į Bendriją naujos valstybės narės būtų turėjusios sustabdyti žvejybą, nors anksčiau ir turėjo teisėtas žvejybos galimybes. Tarybos reglamente (EB) Nr. 2269/2004² nustatomos kvotos stojančioms valstybėms taikant metodą, panašų į tą, kuris naudojamas suteikiant kvotas pagal Reglamentą Nr. 2340/2002, tačiau remiantis ne 1990–1999 m., o 1993–2002 m. duomenimis apie jų sužvejotus kiekius. Reglamente Nr. 2269/2004 kvotos naujoms valstybėms narėms pridėtos prie kvotų, skiriamų senoms narėms, nustatytoms Reglamente Nr. 2340/2002, taigi Bendrijos BLS padidėjo. Gauti bendri paskirstymo duomenys buvo naudojami kaip pagrindas nustatant kitų metų BLS visoms valstybėms narėms. BLS paskirstymas buvo ginčytinas klausimas, nes tiems, kas jau žvejojo, buvo skirta didesnė išteklių dalis negu tiems, kas norėjo naudotis alternatyviomis žvejybos galimybėmis, bet turėjo mažai duomenų tuo metu, kai tradicinė menkių žvejyba pradėta griežtai drausti.

BLS ir kvotų reglamentą papildė Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2347/2002³, nustatantis konkrečius prieinamumo reikalavimus ir susijusias sąlygas, taikomas giliavandenių žuvų išteklių žvejybai. Šiuo reglamentu siekiama apriboti gelminės žvejybos pastangų plėtimą įpareigojant laivus, kurių giliavandenių žuvų rūšių laimikiai viršija 10 tonų, gauti leidimą gelminei žvejybai, kitaip jų giliavandenių žuvų rūšių laimikiai negali būti didesni kaip 100 kg per vieną žvejybos reisą. Be to, nustatyta, kad bendra laivų, turinčių leidimus gelminei žvejybai, talpa negali viršyti bendros laivų, kurių giliavandenių žuvų rūšių laimikis bet kuriuo 1998–2000 m. laikotarpiu imtinai (naujoms valstybėms narėms – 2000–2003 m.) buvo didesnis kaip 10 tonų, talpos. Reglamente 2347/2002 dar nustatyti specialūs pranešimo ir kontrolės reikalavimai, įskaitant mėginių ėmimo planus, stebėtojų veikimo zoną ir reikalavimas iškrauti laimikį tik tai nurodytuose uostuose. Daugiau reikalavimų, taikomų duomenų rinkimui, nustatyta Komisijos reglamente (EB) Nr. 1581/2004⁴.

Reglamentus Nr. 2340/2002 ir 2269/2004 pakeitė Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2270/2004⁵, kuriame nustatytas BLS 2005 ir 2006 metams. Šiame reglamente nustatytas ir BLS nemažos dalies išteklių, kurių žvejyba anksčiau nebuvo ribojama, atžvilgiu. Be to, šiame reglamente atsižvelgta į mokslinę rekomendaciją, kurioje sakoma, kad atlantiniai pjūklapilviai VI rajone sparčiai nyksta, ir nustatytas uždaras šios žuvų rūšies rajonas į vakarus nuo Jungtinės Karalystės ir Airijos. Uždarame rajone žvejojantys laivai negali iškrauti jokių atlantinių pjūklapilvių kiekių. Atlantinius pjūklapilvius žvejojančių laivų, plaukiančių per uždara rajoną, greitis turi būti didesnis negu 8 mazgai, kad tame rajone nebūtų atliekamos jokios žvejybos operacijos.

Pagrindinės mokslinės rekomendacijos dėl giliavandenių žuvų išteklių išleidžiamos kas dveji metai, tačiau kartais išleidžiamos konkrečios rekomendacijos dėl tam tikrų išteklių arba regioninės žvejybos organizacijos priima sprendimus, kuriuose reikalaujama imtis konkrečių priemonių per gana trumpą laiką. Pavyzdys – Žvejybos šiaurės rytų Atlante komisijos (NEAFC) rekomendacija 30 % sumažinti giliavandenių žuvų išteklių žvejybos pastangas

² OL L 396, 2004 12 31, p. 1–3.

³ OL L 351, 2002 12 28, p. 6–11.

⁴ OL L 289, 2004 9 10, p. 6–53.

⁵ OL L 396, 2004 12 31, p. 4–12.

2005 ir 2006 m. Komisija, užuot iš dalies pakeitusi reglamentus Nr. 2347/2002 ir 2270/2004, į savo pasiūlymus dėl Tarybos reglamento (EB) Nr. 27/2005⁶ ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 51/2006⁷, kurie nustato žvejybos galimybes 2005 ir 2006 m., įtraukė reikalavimus 30 % sumažinti žvejybos pastangų dienos kW palyginti su 2003 m. lygiu, kad būtų laikomasi Žvejybos šiaurės rytų Atlante komisijos rekomendacijos. Tačiau Ministrų taryba sutiko sumažinti pastangas tiksliai po 10% iš eilės 2005 ir 2006 m.

3. REGLAMENTŲ VEIKSMINGUMAS

Vertinant reglamentų veiksmingumą reikia atsižvelgti į du dalykus. Pirmasis – ar priimtos priemonės yra pakankamos apsaugoti giliavandenių žuvų ištekliams. Antrasis – ar tos priemonės buvo tinkamai įgyvendintos ir pasiekti planuoti rezultatai.

3.1. Ar priimtos priemonės yra pakankamos?

3.1.1. BLS lygiai

Pastangos sureguliuoti giliavandenių žuvų žvejybą yra gana naujos. Jas skatino poreikis sustabdyti arba sulėtinti greitą žuvų rūšių, apie kurias labai mažai žinoma, žvejybos plėtimąsi. Dėl elementarių žinių apie giliavandenių žuvų rūšių biologiją ir giliavandenių išteklių ekosistemą stokos nustatyti BLS ir pastangų ribojimas iš dalies buvo sutartiniai dalykai. Jei būtų iki galo taikytas atsargos principas, reikėtų nustatyti daug mažesnius BLS ir dar labiau riboti pastangas arba net uždaryti žvejybos rajonus.

2003 ir 2004 m. nustatyti BLS buvo žingsnis reikiama kryptimi, tačiau daugeliu atvejų kiekiai buvo dar per dideli, kad būtų tausojami ištekliai. Be to, deklaruojami sužvejoti daugelio rūšių kiekiai būdavo daug mažesni negu BLS, taigi BLS neribojo žvejybos. Todėl Komisija, siūlydama BLS lygį 2005 ir 2006 m., siekė, kad jis tikrai ribotų žvejybą, o kaip išeities tašku naudojosi ne nustatytais BLS, o realiu sužvejojamų išteklių lygiu. Jeigu mokslinėje rekomendacijoje buvo siūloma gerokai sumažinti žvejybos pastangas ar sužvejojamus kiekius, tačiau nenurodomas konkretus skaičius, žvejybos galimybės buvo siūloma mažinti 30 %. Jei mokslinėje rekomendacijoje buvo siūloma sumažinti žvejybos pastangas ar sužvejojamus kiekius konkrečiu skaičiumi, tuo skaičiumi buvo naudojamosi apskaičiuojant siūlomą BLS. Tačiau norint sušvelninti socialinį ir ekonominį poveikį pasiūlytas BLS niekada nebuvo nustatomas mažesnis kaip 50 % 2003 m. sužvejoto kiekio.

Ministrų taryba nesutiko su Komisijos metodika ir patvirtino gerokai menkesnį sumažinimą – ne daugiau kaip 15 %, taikomą ne deklaruotiems sužvejotiems kiekiams, o nustatytiems BLS. Taip įvyko dėl to, kad buvo politiškai sunku pateikti tokį didelį giliavandenių žuvų išteklių žvejybos galimybių sumažinimą, nes laikyta, kad tų išteklių naudojimas yra mažėjančios šelfinės žvejybos alternatyva. Tačiau dėl išteklių, kuriems BLS Reglamente Nr. 2270/2004 nustatyti pirmą kartą, Taryba priėmė Komisijos pasiūlymą sumažinti faktišką deklaruotų sužvejotų kiekių lygį nuo 30 iki 50 %.

⁶ OL L 12, 2005 1 14, p. 1–151.

⁷ OL L 16, 2006 1 20, p. 1–183.

Priedo lentelėje lyginami 2005 ir 2006 metų BLS su 2005 m. deklaruotais sužvejotais kiekiais. Daugeliu atvejų sužvejoti kiekiai daug mažesni negu BLS, tai reiškia, kad BLS vis dar nepakankamai ribojami.

3.1.2. BLS tinkamumas giliavandenių žuvų išteklių valdymui

Paprastai žvejojant giliavandenes žuvis sugaunama įvairių žuvų, nors iš tiesų siekiama sužvejoti tik vienos ar dviejų rūšių žuvis. Kai kurios giliavandenių žuvų rūšys, kurių paplitimo plotas pereina į kontinentinio šelfo šlaitus, pavyzdžiui, molvės ir brosmės, gali būti imamos kaip priegauda žvejojant sekliųjų vandenų priedugnio žuvis.

Kad BLS būtų veiksmingi žvejojant įvairias rūšis, derinant atskirus išteklius tarpusavyje reikėtų nustatyti tokius BLS, kurie maksimaliai sumažintų išmetamų žuvų ir priegaudos kiekį. Tai pasiekti labai sunku net žvejojant įvairias sekliųjų vandenų žuvų rūšis, nors informacijos apie jų sužvejojamo ir išmetamo kiekio santykį yra daug daugiau. Giliavandenių žuvų ištekliams atskiri BLS nustatyti remiantis tik oficialiai praneštais visų žuvų sužvejotais kiekiais ir beveik neturima informacijos apie kiekio, sužvejoto per kiekvieną atskirą žvejybą, sudėtį arba apie išmetamų žuvų kiekį. Be to, iš 48 rūšių, išvardytų Reglamento Nr. 2347/2002 I ir II prieduose, BLS nustatytas tik 9 rūšims. Daugelis kitų žuvų rūšių imamos nereguliariai arba tokiais kiekiais, kurie per maži nustatyti pagrįstam BLS. Deja, dėl riboto žuvų rūšių, valdomų nustatant BLS, skaičiaus buvo pateikiami neteisingi pranešimai apie sužvejojamas žuvų rūšis, kad nereikėtų jų skaičiuoti pagal kvotas.

Dar viena problema, atsirandanti tada, kai giliavandenių žuvų išteklius bandoma valdyti nustatant BLS, yra tai, kad palyginti mažai žinoma apie geografinę giliavandenių žuvų rūšių išteklių struktūrą. Todėl BLS dažnai nustatomas didžiuliams valdomiems plotams, iš dalies dėl to, kad siekiama užkirsti kelią neteisingiems pranešimams, kurių galėtų būti tada, jei rajonai, kuriems nustatomas BLS, būtų mažesni. Pavojų, kad rajonui gali būti netyčia netaikomas BLS režimas, rodo tikslinės bukasnukių ilgauodegių grenadierių žvejybos plėtojimas Tarptautinės jūrų tyrinėjimo tarybos III rajono Norvegijos vandenyse. Reglamente Nr. 2270/2004 Tarptautinės jūrų tyrinėjimo tarybos III rajonui nustatytas 1590 tonų BLS, tačiau nurodyta, kad jis taikomas Bendrijos ir tarptautiniams vandenims. Todėl BLS netaikomas Norvegijos vandenims, nors duomenys apie sužvejotą kiekį, pagal kurį nustatomas leidžiamas kiekis, apėmė ir Norvegijos vandenyse sužvejotus kiekius. Šia spraga pasinaudojo nemažai Danijos laivų, kurie teisėtai žvejojo remdamiesi Norvegijos pripažintomis istorinėmis teisėmis, ir 2005 m. jų sužvejotų bukasnukių ilgauodegių grenadierių kiekis padidėjo daugiau kaip 14000 tonų.

Nors buvo sunkumų ir trūkumų, BLS greičiausia turėjo tam tikrą poveikį mažinant kai kurių pagrindinių tikslinių rūšių mirtingumą dėl žvejybos. Tačiau akivaizdu, kad ilgalaikis giliavandenių žuvų išteklių valdymas be BLS turi apimti ir kitas priemones, ypač žvejybos pastangų ribojimą.

3.1.3. Giliavandenių žuvų išteklių žvejybos pastangų valdymas

Pagal Reglamento Nr. 2347/2002 4 straipsnį laivų, turinčių leidimus gelminei žvejybai, talpa negali būti didesnė už bendrą visų laivų, 1998, 1999 arba 2000 m. sužvejojusių daugiau kaip 10 tonų bet kokių įvairių rūšių giliavandenių žuvų, talpą.

Ši talpos riba nustatyta siekiant apriboti giliavandenių žuvų žvejybos plėtimąsi, tačiau iš tikrųjų ji greičiausia neturėjo jokio poveikio.

Viena to dalyko priežasčių yra tai, kad kai kurie giliavandenių žuvų ištekliai imami kaip priegauda žvejojant sekliųjų vandenų žuvų rūšis. Molvių ir brosmių pavyzdys jau minėtas. Dar vienas pavyzdys – sidabražuvės, kurios Reglamente Nr. 2347/2002 nurodomos kaip giliavandenių žuvų rūšis, tačiau imamos kaip priegauda žvejojant žydrąsias menkes. Tai reiškia, kad talpos riba taikoma ir laivams, kurių tikslas nėra giliavandenės žuvys, ir ji apima daug didesnę bendros laivyno talpos dalį negu reikėtų nustatyti giliavandenių žuvų žvejybai.

Dar viena problema – 4 straipsnyje nustatant ribą reikalaujama įtraukti bendrą visų laivų, kurie bet kuriais metais nuo 1998 iki 2000 m. sužvejojo daugiau kaip 10 tonų žuvų, talpą. Jei vienas laivas sužvejojo 10 tonų giliavandenių žuvų rūšių tikrai per vienus metus, o kitas laivas – 10 tonų tik per kitus metus, tai nustatant ribą būtų įtraukiama abiejų laivų talpa. Dėl to riba yra pernelyg didelė ir laivų, žvejojančių giliavandenių žuvų rūšis, skaičius neribojamas.

Šis trūkumas turėjo įtakos ir pastangų mažinimui, nustatytam Reglamentais Nr. 27/2005 ir 51/2006, kuriuose reikalaujama sumažinti atitinkamai 10 % ir 20 % dienų, kuriomis leidimus gelminei žvejybai turintys laivai išplaukia į žvejybos reišus, kilovatų skaičių palyginti su tų dienų skaičiumi 2003 m. (tais metais, kai įsigaliojo Reglamentas Nr. 2347/2002 ir pirmaisiais metais, kai turima patikimų duomenų apie pastangas). Kadangi daugelio laivų, turinčių leidimus gelminei žvejybai, tikslas nėra giliavandenių žuvų ištekliai, dėl pastangų mažinimo nebūtina sumažėjo jiems leidžiamas naudojimo mastas ir, galimas daiktas, kai kuriuose kituose žvejybos rajonuose nebuvo apribotos žvejybos pastangos. Tad iš tiesų norint, kad nominaliai mažinant giliavandenių žuvų žvejybos pastangas nevyrautų žydrosios menkės, kurias žvejojant kaip priegauda imamos sidabražuvės, mažinant žvejybos pastangas Reglamente Nr. 51/2006 sidabražuvės nebeįtraukiamos į giliavandenių žuvų rūšių sąrašą pastangų skaičiavimo tikslams.

Svarstant, ar patvirtintos priemonės yra pakankamos, reikėtų pažymėti, kad ne iš karto aišku, ar du vienas paskui kitą buvę 10 % pastangų sumažinimai 2005 ir 2006 m. palyginti su 2003 m. yra pakankami, kad būtų laikomasi Žvejybos šiaurės rytų Atlante komisijos rekomendacijos giliavandenių žuvų išteklių žvejybos pastangas sumažinti 30 % palyginti su paskutiniu taikytu aukščiausiu lygiu. Šis klausimas toliau nagrinėjamas 4.2.4 dalyje, kurioje kalbama apie valstybių narių pateikiamas žvejybos pastangų lygių ataskaitas.

3.2. Reglamentų įgyvendinimas

3.2.1. Mokslinės mėginių ėmimo ir stebėtojų programos

Reglamento Nr. 2347/2002 8 straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės parengtų stebėtojų, kurie rinktų informaciją apie veiklą laivuose, turinčiuose leidimus gelminei žvejybai, programą. Tai Komisija turi patvirtinti per šešis mėnesius nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos.

Šio termino laikytis nebuvo įmanoma. Po to, kai buvo priimtas Reglamentas Nr. 2347/2002, giliavandenių žuvų ištekliai buvo paskirstyti Belgijai, Danijai,

Prancūzijai, Vokietijai, Airijai, Nyderlandams, Portugalijai, Ispanijai, Švedijai ir Jungtinei Karalystei. Iki 2003 m. kovo mėn. pabaigos, praėjus trims mėnesiams nuo Reglamento Nr. 2347/2002 įsigaliojimo, mėginių ėmimo planas buvo gautas tik iš Vokietijos. Švedija pranešė Komisijai mananti, kad jos sugaunami giliavandenių žuvų ištekliai kiekiai per maži, kad galėtų būti pagrindas sudaryti mėginių ėmimo planui. Po to, kai buvo nusiųsti rašytiniai priminimai, mėginių ėmimo planus pateikė Prancūzija, Vokietija, Airija, Portugalija, Ispanija ir JK. Mėginių ėmimo planų nepateikė Belgija, Danija, Nyderlandai ir Švedija, nors Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komitetas (STECF) pažymėjo, kad giliavandenių žuvų kvotos visoms toms šalims yra labai mažos. Išsiplėtus Europos Sąjungai mėginių ėmimo planus turėjo pateikti ir naujos valstybės narės, tačiau negautas nė vienas planas.

Didžiausias Reglamento Nr. 2347/2002 trūkumas yra tai, kad jame griežtai neapibrėžta mėginių ėmimo strategija; tai reiškia, kad net jeigu bus laikomasi reikalavimo įdiegti mėginių ėmimo planą, gaunami duomenys gali būti prastos kokybės ar gali būti sunku sujungti duomenis, gaunamus iš skirtingų valstybių narių. Tarptautinė jūros tyrinėjimo tarnybos gelminės žvejybos darbo grupė pažymi, kad surinktų duomenų naudojimas yra stebėtojų programos dalis tikrai kelių žuvų rūšių, pavyzdžiui, bukasnukių ilgauodegių grenadierių Vb, XII, VI ir VII rajonuose, atveju.

3.2.2. *Nurodytųjų uostų sąrašai*

Pagal Reglamento Nr. 2347/2002 7 straipsnio nuostatas giliavandenių žuvų kiekį, didesnę negu 100 kg, galima iškrauti tik nurodytuose uostuose, kurių sąrašas turėjo būti nusiųstas Komisijai per 60 dienų po reglamento įsigaliojimo. Paskui per 30 dienų reikėjo nusiųsti su tuo susijusios giliavandenių žuvų rūšių tikrinimo ir priežiūros tuose uostuose tvarkos taisyklės.

Nurodytųjų uostų sąrašus pateikė visos valstybės narės, tačiau su tuo susijusios tikrinimo ir priežiūros tvarkos taisyklės gautos tik iš Belgijos, Danijos, Prancūzijos, Vokietijos, Airijos, Latvijos, Nyderlandų, Lenkijos, Portugalijos, Ispanijos, Švedijos ir Jungtinės Karalystės.

Ir vėl Reglamento Nr. 2347/2002 trūkumas yra tai, kad nėra jokių rekomendacijų dėl tikrinimo ir priežiūros tvarkos. Be to, iškraunant giliavandenių žuvų rūšis paprastai tikrinami didesni priedugnio žuvų kiekiai, o pirmosios kartais laikomos ne tokiomis svarbiomis.

3.2.3. *Laivų, turinčių leidimus gelminei žvejybai, sąrašas*

Tarybos reglamento Nr. 1627/94⁸ 7 straipsnio reikalavimo pateikti laivų, turinčių leidimus gelminei žvejybai, sąrašą laikėsi tik Portugalija ir Ispanija.

3.2.4. *Pranešimas apie žvejybos pastangas*

Tarybos reglamento Nr. 2347/2002 9 straipsnyje sakoma, kad kas pusę kalendorinių metų valstybės narės privalo pateikti informaciją apie sugautas giliavandenių žuvų rūšis ir žvejybos pastangą, išreikštą žvejybos dienos kilovatais ir suskirstytą pagal

⁸

OL L 171, 1994 7 6, p. 7–13.

metų ketvirčius, žūklės įrankių rūšį ir žuvų rūšį, taip pat informaciją, susijusią su to reglamento II priede nurodytomis žuvimis.

Pusmečio ataskaitos turėjo būti naudojamos detaliai informacijai apie žveijos pastangos lygį pagal žūklės įrankių rūšį gauti, kad būtų galima tiksliau nustatyti giliavandenių žuvų žveijos mastą ir geriau taikyti pastangų ribojimus. Tokį metodą labai rėmė Komisija kituose metiniuose Žveijos šiaurės rytų Atlante komisijos posėdžiuose. Tačiau nė viena valstybė narė nepateikė nustatytos informacijos apie pastangas, nors po Komisijos prašymo kelios valstybės narės pateikė detalesnę paskutinių metų informaciją.

Ne visos valstybės narės pateikė informaciją reaguodamos į Komisijos prašymą nurodyti bendrą žveijos pastangų lygį 1998–2004 m. To buvo prašoma tam, kad būtų galima įvertinti, ar žveijos pastangos sumažinimas 10 % 2005 m. palyginti su 2003 m., kurio buvo reikalaujama Reglamente Nr. 27/2005, pakankamas tam, kad būtų laikomasi Žveijos šiaurės rytų Atlante komisijos rekomendacijos sumažinti žveijos pastangos 30 % palyginti su paskutiniu taikytu aukščiausiu lygiu.

Danija, Prancūzija, Airija, Nyderlandai, Portugalija, Ispanija, Švedija, Vokietija ir Jungtinė Karalystė pateikė 2000–2005 metų suvestinius duomenis apie pastangas (arba apskaičiuotus duomenis apie žveijos pastangas iki 2003 m., kai įsigaliojo Reglamentas Nr. 2347/2002). Tie duomenys rodo, kad žveijos pastangos 2005 m. buvo ne daugiau kaip 65 % 2000 m. pastangų, ir tai reiškia, kad Bendrija tikrai laikėsi Žveijos šiaurės rytų Atlante komisijos rekomendacijos.

3.2.5. *Stebėsena ir kontrolė*

Reglamento 2270/2004 7 straipsnyje nustatyti atlantinių pjūklapilvių apsaugos rajonai. Į tokį rajoną įplaukiantiems laivams neleidžiama laikyti, iškrauti arba perkrauti, o pasibaigus tam žveijos reisui iškrauti jokių atlantinio pjūklapilvio išteklių kiekių, išskyrus tuos atvejus, kai būnant tame rajone visi laive esantys žveijos įrankiai pririšami ir sukraunami, o vidutinis laivo greitis – ne mažesnis kaip 8 mazgai.

Norint įgyvendinti šias priemones turi būti atidžiai žiūrima laivų stebėjimo sistemų duomenų, ypač reikia pasirūpinti, kad signalas būtų siunčiamas tada, kai laivo greitis pasidaro mažesnis negu 8 mazgai. Nepanašu, kad valstybės narės būtų veiksmingai įgyvendinusios tas priemones. Pavojaus signalai Žveijos stebėjimo centruose (FMC) dažniausia nenustatyti taip, kad automatiškai būtų siunčiami tada, kai žveijbinis laivas žvejoja reguliuojamuose rajonuose arba plaukia per juos. Tai reiškia, kad nors automatiškai ir įmanoma, Žveijos stebėjimo centrai neinformuoja vietinių ekspertų apie bet kokią įtartina konkrečių laivų veiklą žveijos plote. Jei tai būtų daroma, inspektoriai imtųsi priemonių prieš tokius laivus, kai jie įplauktų į uostą.

4.1.3 dalyje nurodyta, kad laivų, kuriems reikia gauti leidimą gelminei žvejybai, apibrėžtis per plati, ji apima daugelį laivų, kurių sužvejojami giliavandenių žuvų ištekliai yra nedideli. Tai gali ne tiksliai sumažinti gelminės žveijos pastangų ribojimo veiksmingumą, bet ir sukelti ne giliavandenių žuvų išteklių kontrolės problemų. Taip yra dėl to, kad laivas, turintis leidimą gelminei žvejybai, gali teisėtai žvejoti tuose rajonuose, kuriuose valstybė narė turi giliavandenių žuvų kvotas.

Tačiau tai nereiškia, kad laivo tikslas būtinai bus giliavandenių žuvų ištekliai tuose rajonuose. Tam tikrais atvejais turint leidimą gelminei žvejybai galima teisėtai žvejoti tuose rajonuose, kuriuose laivas neturi teisės žvejoti tų žuvų rūšių, kurias faktiškai žvejoja.

4. IŠVADOS

- Daugelio giliavandenių žuvų rūšių produktyvumas yra toks mažas, kad tausūs naudojimo lygiai greičiausia nepakankami palaikyti ekonomiškai perspektyviai žuvininkystei. Todėl reikia pripažinti, kad dabartinis tų išteklių naudojimo lygis turi būti neišvengiamai sumažintas arba jie naudojami pasirinktinai, kad būtų išlaikyti, ar kaip nors kitaip, nes žvejojami ištekliai senka. Be to, ištekliams atsinaujinti reikia daug laiko, tad naudojimo ribojimai turėtų būti nuolatiniai, o ne taikomi kaip priemonė ištekliams atkurti, kad ilgalaikėje perspektyvoje juos galima būtų dar daugiau naudoti.
- Kad ir kaip būtų, šiuo metu naudojamos priemonės įgyvendinamos nepakankamai, kad apsaugotų giliavandenių žuvų išteklius.
- Dabartinės pastangų kontrolės priemonės taikomos visai žvejybai kartu, tačiau atrodo, kad kai kurios jų yra tausesnės už kitas. Labiausiai reikia geresnės informacijos apie konkrečius žvejybos plotus, kuriuose gaudomos giliavandenių žuvų rūšys, kad būtų galima sureguliuoti žvejybos pastangų lygius atskirai pagal tikslines žuvų ar priegaudos rūšis. Išduodant leidimus kiekvienam žvejybos reisui reikėtų atsižvelgti į tai, ar geri buvo ankstesni to laivo duomenys.
- Dėl mėginių ėmimo schemų, skirtų rinkti mokslinei informacijai, reikėtų nuspręsti pasikonsultavus Bendrijos lygiu ir su kitomis Žvejybos šiaurės rytų Atlante komisijos susitariančiosiomis šalimis. Daugiausia dabartiniai teisės aktai kritikuojami dėl to, kad nors nustatytas įsipareigojimas rinkti ir pateikti duomenis, informacijos apie tai, kaip jie turi būti renkami ir pateikiami, labai mažai arba visai nėra. Todėl mėginių ėmimo schemas valstybėse narėse skiriasi ir turiniu, ir kokybe. Be to, nėra suderinto pranešimo formato, todėl surinktus duomenis sunku sumuoti. Reikia aiškiai nurodyti, koks turi būti pranešimo formatas, o mokslinėms darbo grupėms duomenys turėtų būti lengviau prieinami.
- Stebėsenos ir kontrolės tvarka turi būti sugriežtinta, įskaitant aiškią laivų stebėjimo sistemų duomenų pateikimo tvarką.
- Reikia labiau akcentuoti tinkamų duomenų surinkimą ir iš komercinių žvejybos laivų, ir iš koordinuojamų tyrimų laivų, kad būtų galima įvertinti giliavandenių žuvų žvejybos poveikį ekosistamai.

PRIEDAS

2005 m. kvotų išnaudojimo rodikliai

Rūšys:	Zona	2005–2006 m. BLS	2005 m. sugavimai	Išnaudota
Giliavandeniai rykliai	V, VI, VII, VIII, IX	6763	3294	49 %
Giliavandeniai rykliai	X	120	16	13 %
Giliavandeniai rykliai ir <i>Deania histricosa</i> ir <i>Deania profundorum</i>	XII	243	148	61 %
Juodosios kardžuvės	I, II, III, IV	30	3	10 %
Juodosios kardžuvės	V, VI, VII, XII	3042	2977	98 %
Juodosios kardžuvės	VIII, IX, X	4000	3389	85 %
Juodosios kardžuvės	CECAF 34.1.2.	4285	3195	75 %
Beriksai	I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XII, XIV	328	302	92 %
Brosmės	I, II, XIV	35	5	13 %
Brosmės	III	40	7	18 %
Brosmės	IV	317	115	36 %
Brosmės	V, VI, VII	604	452	75 %
Bukasnukiai ilgauodegiai grenadieriai	I, II, IV, Va	20	2	8 %
Bukasnukiai ilgauodegiai grenadieriai	III	1590	881	55 %
Bukasnukiai ilgauodegiai grenadieriai	Vb, VI, VII	5253	3388	64 %
Bukasnukiai ilgauodegiai grenadieriai	VIII, IX, X, XII, XIV	7190	5683	79 %
Atlantiniai pjūklapilviai	VI	88	67	76 %
Atlantiniai pjūklapilviai	VII	1148	260	23 %
Atlantiniai pjūklapilviai	I, II, III, IV, V, VIII, IX, X, XI, XII, XIV	102	60	59 %
Melsvosios molvės	II, IV, V	119	27	22 %
Melsvosios molvės	III	25	1	5 %
Melsvosios molvės	VI, VII	3137	3066	98 %
Raudonpelekiai pagelai	VI, VII, VIII	298	223	75 %
Raudonpelekiai pagelai	IX	1080	430	40 %
Raudonpelekiai pagelai	X	1136	1119	98 %
Didžiaakės siūlapelekės vėgėlės	I, II, III, IV	36	5	14 %
Didžiaakės siūlapelekės vėgėlės	V, VI, VII	2028	1545	76 %
Didžiaakės siūlapelekės vėgėlės	VIII, IX	267	269	101 %
Didžiaakės siūlapelekės vėgėlės	X, XII	63	36	57 %